

Humanitat(s): un complement embellidor?

Dll, 27/10/2014

[Persona, Empresa i Societat](#)

Que un diari, com va fer l'Ara el 20 d'abril, faci un portada en defensa de les humanitats ja és en sí mateix una notícia. Si a sobre aquesta pregunta estigués present en l'agenda del debat públic ja seria extraordinari.

Però potser convindria fer una precisió: la pregunta per les humanitats hauria d'estar en l'agenda no perquè tingui sentit per si mateixa, sinó com expressió d'una preocupació compartida pel creixement en humanitat (la pròpia i la compartida). O, si voleu, com a expressió del compromís per l'humanisme.

Qui vulgui viure seriosament en la societat del coneixement ha d'estar entrenat en la interculturalitat, en el coneixement de tradicions diferents, en el diàleg amb valors i creences aliens a la pròpia cultura. Una societat en la que esdevenen un perill públic (sobretot si manen) aquells a qui va descriure tan bé Weber: "especialistes sense esperit, hedonistes sense cor, aquestes nul·litats s'imaginen haver arribat a un estadi de la humanitat superior a tots els anteriors".

Els temps actuals són un camp d'oportunitats per a les humanitats, però cal encertar en el camí de la seva reformulació. Perquè, encara que tot canviï, ni el món ni la condició humana comencen avui. Nogensmenys, la pregunta és si el futur de les humanitats passa, exclusivament, per les facultats d'humanitats. La vida no s'organitza en departamentes. Avui són metges, tecnòlegs, enginyers, empresaris, directius, funcionaris els que estan reclamant, en un món altament especialitzat, una aproximació a la dimensió més profunda de la humanitat, la que hauria d'estar present a la base de la seva disciplina i de la seva professió. El repte, doncs, no són les humanitats sinó l'educació. I l'educació més enllà dels cicles institucionalitzats.

La crisi de l'educació no és una crisi de currículum i plans d'estudi. Anem a pams: clar que ho és, per descomptat. Però és un greu error reduir-la a veure qui elabora el millor puzzle curricular. Entre altres coses perquè a força de rànquings i benchmarkings l'única cosa a la que arribem és escalfar-nos el cap per veure com aconseguim fer millor que ningú el mateix que fa tothom. I la pregunta que hem d'afrontar és si es tracta de seguir fent el mateix.

Ja ho ha dit M. Nussbaum: "Els éssers humans necessiten sentit, comprensió i perspectiva a més de necessitar treball. En aquest moment, no hauríem de preguntar-nos si podem donar-nos el luxe de confiar en aquestes finalitats, sinó si podem donar-nos el luxe de no confiar en elles". Aquesta és la qüestió. I aquesta és la qüestió subjacent a la pregunta sobre la presència de les humanitats. No és una qüestió ornamental, ni sobre com enriquir la cultura general bàsica dels professionals, ni tracta de complementar la formació. I per això no és una mera qüestió de currículum (encara que ha de traduir-se en el currículum). És una qüestió substantiva, perquè és la resposta la pregunta sobre què és el que pretenem amb l'educació.

L'afirmació que les humanitats han de tenir un lloc en la formació dels professionals ha d'anar de bracet amb l'afirmació que cal repensar amb quin

enfocament, atès que no pot ser el mateix que el d'una facultat d'humanitats. I aquí "enfocament" no ha d'entendre's merament com a "contingut" sinó, sobretot, al servei de quin procés de desenvolupament personal i intel·lectual. Un procés que assumeix la capacitació professional, però que també vol influir en ella. Per això, la presència de les humanitats no ha de posar el focus només en el currículum (al cap i a la fi, incorporar algunes matèries o seminaris que portin títols humanistes no és tan difícil); el repte és la definició, la cura i l'acompanyament del procés personal que es vol catalitzar amb la incorporació de les humanitats.

Per tant, convé no caure en una mena d'escissió esquizofrénica entre el que és troncal i altres activitats extra-curriculars o optatives. Fer alguna cosa és millor que no fer res, és clar. Però hi ha el perill de considerar les humanitats simplement com un complement acadèmic-disciplinar més, una qüestió de gremi, perifèrica, embellidora, de bon to. Insisteixo: més val tenir uns mínims de cultura general que no tenir-ne. Però la partida de les humanitats, jugada a fons, només té sentit si esdevé una indagació compromesa sobre la pròpia humanitat, en tant que personal i alhora compartida. Perquè no hi ha bons professionals sense humanitat(s). Dit altrament: perquè quan diem d'algú que té una sòlida base d'humanitats sempre pensem que deu tenir una conversa rica i interessant i mai no pensem que deu prendre bones i adequades decisions?

[Article publicat al diari Ara el 03.09]